

MALOKARPATSKÝ POSOL

MESAČNÍK FARNOSTI HORNÉ OREŠANY

Ročník: III.

Január 2018

Číslo: I.

BEZ BOŽIEHO POŽEHNANIA, MÁRNE SÚ NAŠE NAMÁHANIA

Nový rok začíname najčastejšie podaním si rúk a s práním všetkého najlepšieho, prajeme si hlavne zdravie a Božie požehnanie. Novoročná liturgia na

slávnosť Bohorodičky Panny Márie nás vyzýva k prosbe o Božie požehnanie. „Bože, buď nám milostivý a žehnaj nás.“ Prosíme o požehnanie na prahu Nového roka. Nevieme, aký bude a čo nás čaká. S vierou sa chceme odovzdať Bohu, aby nás po všetky dni tohto roka sprevádzal požehnaním, aby požehnával našu prácu a my, aby sme zakúsili odmenu ako výsledok našich snáh a jeho požehnaní. Tam, kde život viery prekvitá, tam, kde je dostatok práce, kde sa ľudom darí jednak v osobnom i náboženskom živote, môžeme povedať, že tam je Božie požehnanie. Ľudia v minulosti i dnes túžia, aby ich život bol požehnaný. Preto im záleží aj na kňazskom požehnaní, ktoré sa udeľuje na záver svätej omše. V živote máme možnosť prijať viacero požehnaní: Od Svätého Otca či už osobne alebo cez rozhlas a televíziu, od biskupa, kňaza či diakona. Dôležité sú aj rodičovské požehnanie napr. pred svadbou. Tam, kde sa darí, je život a ľudské úsilie požehnané a ľudia sú si navzájom požehnaním. No tam, kde sa nedarí, požehnanie chýba. My chceme neustále prosiť Boha a Božiu i našu matku o požehnanie, uvedomujúc si, že bez Božieho požehnaní, márne sú naše namáhania. Hovorí sa: „Ako na Nový rok, tak po celý rok. Preto je dôležité začať rok s Bohom a nie bez Boha. Prichádzame preto do Božieho chrámu, kde oslavujeme Boha a Bohorodičku Pannu Máriu, aby sme prežívali svoje dni v roku v zdraví, pokoji a v Božej milosti.“

Toho roku, ak Pán Boh dá, budú sláviť istí manželia pochádzajúci z Oravy, 60. výročie manželstva. Keď sa zobrali, prišli bývať na západné Slovensko neďaleko Piešťan. Boh ich požehnal šiestimi deťmi, mnohými vnúčatami i pravnúčatami. Primerane ich veku

zdravie im slúži. Starý pán mi povedal, že keď sa zobrali, boli obaja chudobní, mali sotva na obrúčky, no i keď sa zobrali veľmi mladí, bolo to z veľkej lásky a mali v sebe silnú vieru v Pána Boha. Viackrát mi povedal, že všetko potrebné v živote mali a vždy zachovávali nedeľu ako sviatočný deň. Pričom nikdy nevynechali sv. omšu. Tomuto hovoríme požehnaný život. Ak chceme, aby nás Boh požehnával, musíme o to stáť, mať v sebe dôveru v neho a ochotu konať podľa jeho vôle.

Duch. otec Milan

Z KATECHÉZY

Ježiš Kristus – večný Boží Syn, ktorý sa stal človekom. Odovzdávať kresťanskú vieru znamená predovšetkým ohlasovať Ježiša Krista s cieľom privádzať k viere v neho. Prví učeníci od začiatku horeli túžbou ohlasovať Krista: „*My nemôžeme nehovoriť o tom, čo sme videli a počuli*“ /Sk 4, 20/. A pozývajú ľudí všetkých čias, aby vstúpili do radosti ich spoločenstva s Kristom. V srdci katechézy nachádzame predovšetkým osobu Ježiša Krista Nazaretského. Katechizovať znamená odhaľovať v Kristovej osobe celý večný Boží plán...znamená snažiť sa pochopiť význam Kristových činov a slov, ako aj znamení, ktoré urobil. Cieľom katechézy je uviesť do spoločenstva s Ježišom Kristom; jedine on môže priviesť človeka k láske Otca v Duchu a dať mu účasť na živote Najsvätejšej Trojice.“ Z láskyplného poznania Krista sa rodí túžba ohlasovať ho, „evanjelizovať“ a privádzať iných k súhlasu viery v neho.

Ježiš v hebrejčine znamená: „Boh spasí.“ Anjel Gabriel pri zvestovaní hovorí, že jeho vlastné meno bude Ježiš. Toto meno vyjadruje aj jeho totožnosť, aj jeho poslanie. Boh vo svojom Synovi „*vyslobodí svoj ľud z hriechov*“ /Mt 1, 21/. Meno Ježiš znamená, že samo Božie meno je prítomné v osobe Božieho Syna, ktorý sa stal človekom, aby všetkých definitívne vykúpil z hriechov. Ježiš je Božie meno a iba ono prináša spásu. Odtiaľ ho môžu vzývať všetci, lebo vtelením sa Ježiš tak zjednotil so všetkými ľuďmi. Kedysi v Starom zákone meno Boha Spasiteľa vzýval iba raz do roka veľkňaz na zmierenie za hriechy Izraela, keď predtým pokropil krvou obety zľutovnicu vo Svätyni svätých. Zľutovnica bola miestom Božej prítomnosti. Ježišovo zmŕtvychvstanie oslavuje meno Boha Spasiteľa, lebo odvtedy Ježišovo meno naplno ukazuje najvyššiu moc mena, „*ktoré je nad každé iné meno*“ /Flp 2, 9-10/. Zlí duchovia sa jeho mena boja a Ježišovi učeníci robia v jeho mene zázraky, lebo Otec im dáva všetko, o čo prosia v Ježišovom mene. Meno Ježiš je v centre kresťanskej modlitby. Všetky liturgické modlitby sa končia formulou „*skrze nášho Pána Ježiša Krista*“

„...Ondrej, brat Šimona Petra. On hneď vyhládal svojho brata Šimona a povedal mu: „Našli sme Mesiáša,“ čo v preklade znamená Kristus. A priviedol ho k Ježišovi“/Jn 1, 40-42/

Správy v televízii alebo v novinách, nám niekedy prinášajú zvesť o nových objavoch napr. diamante, či nejakých skamenelinách z dávnej doby. Ondrej bol spočiatku Jánov učeník, no od chvíle ako Ján Krstiteľ poukáže na Krista: „Hľa Baránok Boží, ktorý sníma hriech sveta“, prichádza k Ježišovi a nasleduje ho. Pre Ondreja je to veľký zážitok stretnúť Božieho Syna, u ktorého keď krátko pobudol, vyhladá svojho brata Šimona a privádza ho k Ježišovi. Privádzať iných k Ježišovi, máme aj my všetci, ktorí sme veriaci a máme skúsenosť z prežívania svojej viery. Ved' sme pomazaní nielen krstnou, ale i birmovnou krizmou. A tí, ktorým dal Pán účasť na svojom kňazstve, sú pomazaní krizmou po tretí krát. No privádzať duše ku Kristovi nie je úloha len kňazov, ale všetkých. Majú sa o to usilovať hlavne rodičia, keď ich Pán Boh povolal k úlohe odovzdávania viery svojim deťom. Mal som pekný zážitok, keď som raz ako osobný sekretár trnavského arcibiskupa viezol otca arcibiskupa na nejakú liturgickú slávnosť na Záhorie a prechádzali sme cez Bukovú. Pri kameňolome cez hlavnú cestu si to namierila dospelá kačka aj s mladými káčatkami. Samozrejme, že som zastavil a pozerali sme sa na tieto milé stvorenia, ktoré prechádzali cez cestu. A povedali sme si v aute, že tá stará kačka ich vedie k vode, lebo na druhej strane cesty bol potôčik. Všetci vieme, že voda patrí k prirodzenosti života takýchto tvorov. A tak ako to funguje v prírode, tak by to malo fungovať aj v kresťanských rodinách. Otcovia a matky majú privádzať svoje deti k pravým hodnotám a k vode života, ktorou je Ježiš Kristus. Dať pokrstiť svoje dieťa a zároveň ho aj v duchu kresťanskej viery vychovať. Nuž Ondrej priviedol Šimona k Ježišovi. A tak sa pýtajme, koho sa podarilo nám priviesť k Ježišovi? Aby sme niekoho zapálili a na niekoho zapôsobili, musíme sami horieť životom viery a lásky. V Ondrejovi prevláda veľká radosť z Mesiáša, ktorého našli. A chce, aby na tejto radosť mal podiel aj jeho brat Šimon.

SVÄTÍ- NAŠE SVETLÁ

31. január – Sv. Ján Bosko, kňaz

Narodil sa roku 1815 pri Castelnuove v Turínskej diecéze. Detstvo mal tvrdé, a keď sa stal kňazom, vložil všetky svoje sily do výchovy chlapcov. S tým cieľom založil rozličné diela a najmä Spoločnosť svätého Františka Saleského (saleziánov). Napísal aj knihy na prehĺbenie a obranu viery. Zomrel 31. januára roku 1888.

Z Listov svätého kňaza Jána Boska

(Epistolario, Torino 1959, 4, 201-203)
Vždy som pracoval s láskou

Predovšetkým ak chceme, aby bolo vidieť, že sa staráme o pravé blaho našich zverencov a chceme im pomôcť plniť si povinnosti, nesmiete nikdy zabudnúť na to, že zastupujete rodičov milovaným mladíkom, pre ktorých som vždy s láskou pracoval, študoval a konal kňazskú službu, a nielen ja, ale celá saleziánska spoločnosť.

Koľko ráz som sa už, moji milí synovia, vo svojom nie krátkom živote presvedčil o tejto veľkej pravde! Lahšie je vzplanúť hnevom ako niečo zničiť, ľahšie je chlapcovi pohroziť ako presvedčiť ho. Ba poviem, že je pre našu netrepezlivosť a pýchu pohodlnejšie zanovitých trestať ako ich statočne a láskavo znášať, a tak ich naprávať.

Odporúčam vám lásku, s akou sa Pavol správal k novoobrátencom, ktorá ho často privádzala k slzám a k úpenlivým prosbám, keď videl, že sú málo učenliví a že sa vzpierajú jeho láske.

Dávajte si pozor, aby vám nik nemohol vyčítať, že konáte v návale vášne. Je ťažké zachovať si pri trestaní ten pokoj mysle, aký je potrebný, aby nevzniklo podozrenie, že konáme preto, aby sme ukázali svoju autoritu alebo aby sme si vyliali zlosť.

Na tých, voči ktorým máme uplatniť nejakú moc, pozerajme ako na synov. Buďme akoby ich sluhami, tak ako Ježiš, ktorý prišiel poslúchať, a nie rozkazovať (porov. [Mt 10,45](#)). Hanbime sa čo aj za náznak panovačnosti. A ak nad nimi panujeme, tak iba preto, aby sme im lepšie slúžili.

Takto zaobchádzal Ježiš s apoštolmi. Boli nevedomí a neobratní, ba aj vieru mali slabú, a on ich znášal. A voči hriešnikom sa správal tak láskavo, priateľsky a dôverne, že niektorí nad tým žasli, iní sa pohoršovali a ďalší začali dúfať, že dosiahnu od Boha odpustenie. Preto aj nám prikázal, aby sme boli tichí a pokorní srdcom (porov. [Mt 11,29](#)).

Sú to naši synovia. Preto keď odstraňujeme ich chyby, odložme všetok hnev alebo ho aspoň tak miernime, akoby ho už vôbec nebolo.

V myslí nech niet rozčúlenia, v očiach nech niet pohrdania, v ústach nech niet potupy. Nech je tu milosrdenstvo pre prítomnosť, nádej pre budúcnosť, ako sa sluší na ozajstných otcov, ktorí sa usilujú o opravdivé polepšenie a nápravu.

Vo veľmi ťažkých okolnostiach je lepšie úpenlivo a pokorne prosiť Boha ako vychrliť prúd slov, ktoré poslucháčov urazia a vinníkom nijako nepomôžu.

SVEDKOVIA NAŠICH ČIAS – TRPELI ZA VIERU

Na Martinskom cintoríne v Bratislave pred mnohými rokmi stáli vedľa seba tri kríže, miesto prvého odpočinku Antona Tunega, Alberta Púčika a Eduarda Tesára. Všetci traja mali spoločný osud. Maturovali na štátnom gymnáziu v Trenčíne /teraz Gymnázium Ľ. Štúra/. Všetci traja boli odsúdení na smrť a 20. februára 1951 v Bratislave popravení. Údajne za velezradu a špionáž. Kto boli títo traja muži?

Všetci traja pracovali v protikomunistickom odboji – v Bielej légii. Boli priateľmi a ich priateľstvo sa ešte viac utužilo v Bratislave. Všetko zdramatizovala vojna a po jej skončení vedúcou silou našej spoločnosti, ako sa to hovorilo, sa stala Komunistická strana. Zosilnel tlak na katolícku Cirkev. Púčik s Tunegom sa pridali k Štefanovi Chalmovskému. V jednom letáku sa postavili za demokraciu a boli proti akémukol'vek "izmu". Po likvidácii Chalmovského skupiny v r. 1945 Púčik skončil vo väzení a neskôr aj v pracovnom tábore. To mu znemožnilo ďalšie štúdium. Tunega sa ukrýval. Púčik sa rozhodol v r. 1947 odísť do exilu. V americkej okupačnej zóne sa spojil so skupinou, ktorá pracovala vo Viedni. Začali organizovať spravodajskú prácu, ktorá bola namierená proti komunistom. Púčik riskoval, šesťkrát preplával na gumenom člane rieku Moravu do Rakúska. Zo Slovenska odnášal rôzne informácie, ktoré mohli mať spravodajskú hodnotu. Kontaktoval sa s Tunegom. Tesár pracoval na pasovom oddelení Povereníctva vnútra. Tunega sa u neho informoval o možnostiach do zahraničia a tiež o pasoch pre tajných agentov. Väčšina jeho údajov bola dostupná. Pri jednej z ciest sa informátori dozvedeli viac o Púčikovi, ktorý sa zamotával do siete. Ešte začiatkom januára 1949 sa chcel Púčik dostať do Rakúska, ale hladina rieky Moravy to nedovoľovala. Púčika zaistili 4. januára, Tunegu 7. januára a po ňom Tesára. Podstúpili fyzické a psychické týranie. Senát štátneho súdu v Bratislave zo dňa 21. mája 1949 všetkých odsúdil na doživotné väzenie. Po odvolaní sa vec dostala na Najvyšší súd a rozsudok sa zmenil na smrť. Na odvolacie konanie odsúdení neboli prizvaní. Dozvedeli sa to od leopoldovských spoluväzňov. Poslednou možnosťou bola amnestia prezidenta republiky, ale ten milosť neudelil. Všetci traja boli napokon popravení a pochovaní na Martinskom cintoríne vedľa seba. Miesto označili drevenými krížmi.

Biela légia pôsobila aj po smrti Tunegu, Púčika a Tesára ako nenásilné hnutie odporu na Slovensku i v Rakúsku v období rokov 1947 – 1951. Jej cieľom bolo informovať širokú verejnosť doma i v zahraničí o násilí na bezbranných ľuďoch. Hlavnými zakladateľmi Bielej légie boli Jozef Vicen a Jozef Mikula. Venovali sa tiež úteku ľudí z Československa do slobodného sveta. Biela légia v rokoch 1950 – 1953 vysielala na krátkych vlnách spravodajstvo z Rakúska, ktoré sa neskôr stalo vzorom na vysielaní rádia Slobodná Európa.

Anton Tunega

Eduard Tesár

Albert Púčik

Oprava

V čísle október/2017 sme uverejnili nesprávnu fotografiu kňaza Jána Nemca. Za chybu sa čitateľom ospravedľujeme.

Správna fotografia je táto.

MEDZINÁRODNÁ KONFERENCIA "MODLITBY MATIEK" V KRAKOVE

Téma tohtoročnej konferencie bola: Ježiš je Kráľ celej zeme aj našich životov. Znovu som si uvedomila, že byť kráľovskou dcérou Kráľa celej zeme nie je najľahšie. Kráľovské deti boli vždy veľmi prísne vychovávané, podľa etikety, ktorú museli dodržiavať. A MM mi pripomínajú tiež výchovu, život podľa Božej milosrdnej lásky v škole múdrosti, ktorá nie je z tohto sveta.

Na konferencii v Krakove sa stretli mamy z 35 krajín a šiestich svetadielov. Prišli aj kňazi a traja otcovia biskupi.

Stretnutie známych mám z celého sveta je vždy veľkým povzbudením pre všetkých. Prinášame vám niektoré myšlienky, ktoré nám počas celého týždňa povedala naša zakladateľka Veronica Williams:

Ako to bolo na začiatku Modlitieb matiek?/ďalej MM/.

MM sú ako diamant medzi mnohými drahokamami. Keď spomínam na to, ako to bolo na začiatku, žasnem, čo Boh urobil za 22 rokov v našich životoch cez MM.

Napísali sme vtedy, skupina kresťanov, knihu: „Čo to robíme našim deťom?“ Bola to knižka plná štatistik o tom, ako deti trpia. Napísali sme ju preto, aby sme vyprovokovali ministra pozrieť sa na situáciu detí v našej krajine. Pýtali sa ma, či pôjdem do parlamentu zaniešť tú knihu. Povedala som, že pôjdem, veď mám 9 vnúčat (a dnes už aj 6 pravnúčat) a nemám čo stratiť. Neskôr mi Sandra povedala: „Počula som hlas: Modli sa za svoje deti.“ A ja som vedela, že to je cesta, ktorou nás Pán povedie. Potom sme sa dohodli, že sa budeme modliť tretí desiatok radostného ruženca. A začali sme sa modliť.

Nič si nepripravujem, len sa snažím počúvať, kadiaľ mám ísť a čo mám robiť. Raz som jedného pána zviezla na konferenciu Pro life a on ma pozval, aby som tam povedala o MM. On bol novinár a dal to do novin!

Potom sa mi začali ozývať matky a ja som šesť týždňov čakala, kým som napísala prvý list. Panna Mária

sa stala mojou učiteľkou a prvé slová, ktoré som od nej dostala, boli: Radujte sa z materstva. Týmto slovám som celkom nerozumela, lebo vtedy som prežívala ťažké obdobie a neradovala som sa z materstva.

Požehná Pán naše deti aj nás?

Pán požehná naše deti aj nás, keď pochopíme, aká veľká je sila odovzdania sa. Ani jedno naše dieťa nebude stratené, ak sa za neho modlíme. Pán Ježiš pozerá do nášho srdca a nie na naše činy. Aj naše pocity treba dať Bohu. Ak máme strach, alebo sme padli, zlyhali, aj tieto pocity dajme Bohu. Len tak nájdeme pokoj.

Čo hovoriť malým deťom?

Keď sme boli malí, naša mama nám často rozprávala o Božej láske. Boli sme chudobní, ale každý večer sme sa modlili ruženec. A Benediktus trikrát denne. Maličkým hovorme o Ježišovi a anjeloch strážnych. Učíme ich viere.

Čo s našimi dospelými deťmi, keď odchádzajú od Ježiša?

Nechajme deti ísť vlastnou cestou, nedohovárajte im, nevytýkajte... Modlime sa za ne, ak chceme, aby šli na omšu. Ale nepostrkujte ich, nenúťme, nechajme ich rozhodnúť sa. Ony vedia, čo je dobré. Musíme si zachovať láskavý prístup k našim deťom, lebo žijú vo veľkom zmätku. Je pre ne nutné, aby vedeli, že zlý duch existuje. Buďme ale opatrní, keď budeme s nimi hovoriť o veciach zlého ducha. Uistíme ich, že Pán Boh je mocnejší.

Aká je naša zodpovednosť za naše dospelé deti?

Našou zodpovednosťou je milovať ich bezpodmienečne a byť tu pre ne. Všetko, čo sme im dali, je v nich zasiaté. Našou povinnosťou je nechať ich ísť samé. Buďme len svedkami. Ponúknime modlitbu. Je dobré rozprávať príbehy a svedectvá, aj o zázrakoch v MM. Niekedy to môže naše deti nadchnúť. Náš Boh je Boh zázrakov. Prosme Ducha Svätého, aby nám dal tie správne slová.

Čo môžeme urobiť, aby naše deti nestratili nádej?

Dnes platia zákony, ktoré neexistovali, keď sme my boli mladé, a dnes sú súčasťou nášho života. Svet stratil nádej a mnohí mladí ľudia tiež... Rozprávajte sa často s Ježišom o mladých, lebo nemajú nádej. Nehrešme ich, len im pripomínajte, že sa za nich modlíme. To, čo im najviac môžeme dať, je modlitba ruženca v rodine. Všetko, čo sa deje v našich životoch, bude nakoniec pre spásu duší našich detí. Dôverujeme Bohu. Láska a milosrdenstvo nech je nad tými, ktorí mu dôverujú.

Stačí čítať Sväté písmo len na MM?

Ako prežívame Sväté písmo? Mali by sme ho mať stále pri sebe. A stále viac a viac ho spoznávať. Ježiš je náš priateľ. Živý vzťah znamená každý deň a každú chvíľu sa rozprávať s milovaným. Nemusíme sa báť, lebo Ježiš nás vášnivo miluje! Raz som počula slová: Len buď, len si oddýchni, len miluj. Nevieš milovať plnou láskou, ale miluj ma tak, ako vieš. Poprosme Ducha Svätého, aby nám potvrdil, ako nás Ježiš miluje. Potrebujeme mať osobný vzťah k Ježišovi. Vyjadrime pred ním všetko, každý deň. On chce, aby sme rástli v jeho očiach, nie v očiach sveta. Aby sme vyžarovali radosť preto, že v nás je On.

Čo je to radostná odovzdanosť?

Nemusíme mať všetko pod kontrolou. Dôležité je, aby sme žili v radostnej odovzdanosti. Keď sa odovzdáme, Pán môže uzdraviť našu zlomenosť. Uvedomovala som si svoju malosť, a to bol dôvod, že On mohol konať v mojom živote. Keď je Pán s nami, vždy nám pomôže. Povedzme len: „Pane, prepáč. Pane, pomôž. Ja ti dôverujem.“ Čím skôr sa to naučíme, tým skôr budeme mať pokoj a nádej. A to chce Boh. Mária bola maximálne odovzdaná do Božej vôle. Jej viera jej pomáhala sprevádzať Pána Ježiša po celý život. Ona dôverovala Pánovi, že všetko, čo sa stane v živote jej a jej Syna, bude pre dobro celého sveta.

Pane, čo máš pre mňa?

MM sú úplne jednoduché. Pýtajme sa: Pane, čo máš pre mňa? Odovzdanosť je otvorenie sa pre všetko, čo má Pán pre nás pripravené. On má pre nás veľké dary, len si musíme otvoriť srdcia, aby sme ich vedeli prijať. Robili by sme hlúposť, keby sme sa nespoliehali na Boha. Manželka anglikánskeho vikára mi napísala: „Nebudú to politici, čo zmenia svet, ale budeme to my mamy, ktoré na kolenách zmeníme svet.“

Plodnosť a pôrodnosť

Rok s rokom si podávajú ruky. Starý rok odchádza a s očakávaním vítame Nový rok. Na „Starý rok“ (31.12.) hodnotíme v našich farnostiach uplynulé obdobie a predkladáme základné štatistické údaje, týkajúce sa počtu narodených detí, počet uzatvorených sviatostných manželstiev, ale aj počet tých, ktorí odišli do večnosti.

V myšlienke na budúcnosť si často kladieme otázku, ako sa to vyvíja nielen v našej farnosti, ale aj na Slovensku v takých oblastiach ako je plodnosť, pôrodnosť, potratovosť, sobášnosť, rozvodovosť, úmrtnosť, alebo aj migrácia. V tomto príspevku sa budeme zaoberať plodnosťou a pôrodnosťou, pričom z časového hľadiska sa podrobnejšie zameriame na popis stavu demografických procesov – pôrodnosti a plodnosti v roku 2016 a analýzu vývoja za posledných desať rokov (2007 – 2016) na Slovensku na základe štatistických údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky, nakoľko spracovanie údajov za rok 2017 bude prebiehať až počas roka 2018.

Plodivosť čiže fekundita je biologická schopnosť tak muža ako aj ženy (páru) plodiť, príp. rodiť deti. Plodnosť čiže fertilita sa meria počtom narodených detí. Tieto pojmy odlišujú potenciálnu schopnosť od realizovanej plodnosti. Sterilita je opakom fekundity, je to fyziologická neschopnosť plodenia, naproti tomu bezdetnosť čiže infertilita môže byť na jednej strane želanou ako dôsledok regulácie plodnosti, alebo môže byť vyvolaná sterilitou.

Plodnosť čiže fertilita predstavuje proces, ktorý súvisí priamo s reprodukciou súboru potenciálnych matiek. Pomer počtu živo narodených detí k počtu žien vo fertilmom veku (15- 49 rokov, t.j. medzi 15. a 50. narodeninami) predstavuje všeobecnú mieru plodnosti. Hrubou mierou plodnosti (hrubou mierou živorodenosti) je pomer počtu živonarodených ku strednému stavu obyvateľstva. I keď sa viaže sledovanie biologickej reprodukcie ľudského rodu predovšetkým na ženskú

časť populácie, frekventovaný údaj o počte živo narodených detí (ktoré porodili ženy) vyjadruje realizovanú plodnosť obidvoch rodičov. Ak chceme hovoriť o ukazovateľoch plodnosti, zameriame sa na tieto veličiny: úhrnná plodnosť, hrubá miera reprodukcie, čistá miera reprodukcie.

Úhrnná plodnosť predstavuje hypotetický počet detí, ktoré by sa živo narodili v priemere každej žene počas celého reprodukčného veku (15-49 rokov) jej života. Predpokladá sa tu ďalej nulová úmrtnosť žien počas reprodukčného veku. Úhrnná plodnosť na Slovensku sa vyvíjala podľa údajov ŠÚ SR takto:

Rok	1955	1965	1975	1985	1990	1995	2000	2016
Počet detí na 1 ženu	3,48	2,78	2,55	2,25	2,08	1,50	1,30	1,48

Zjednodušene môžeme povedať, že keby na každú ženu pripadali dve živo narodené deti (a nebolo by bezdetných žien) úhrnná plodnosť by sa teoreticky rovnala 2,0 dieťaťa pripadajúceho na jednu ženu.

V skutočnosti však si jednoduchá reprodukcia zabezpečí populáciu iba pri hodnote asi 2,1 dieťaťa na jednu ženu. Musíme spomenúť skutočnosť, že na každých 100 narodených dievčatiek pripadá asi 105 až 106 narodených chlapčiekov (maskulinita narodených), a to kdekoľvek na svete.

Hrubá miera reprodukcie: Pokiaľ hodnotu úhrnnej plodnosti vynásobíme podielom dievčat medzi narodenými (ide o podiel 0,48 z úhrnu 1,00), zistíme počet dievčatiek narodených jednej žene v priebehu celého jej rodového veku. Získané číslo udáva pomer, ako generácia dcér nahradí (reprodukuje) generáciu svojich matiek. (BREZÁK, J., 2005, s. 182)

Čistá miera reprodukcie: Tento ukazovateľ udáva hypotetický počet živo narodených dievčatiek, ktoré by sa živo narodili v priemere každej žene počas jej reprodukčného obdobia (vo fertílno m veku 15-49 rokov), pri zachovaní miery plodnosti podľa veku zo sledovaného roka a dožili by sa veku matky v čase svojho narodenia. Rozdiel medzi hrubou mierou reprodukcie a čistou mierou reprodukcie je v úmrtnosti dievčat (žien).

Obnova generácie v ľudskej populácii nastáva v okamihu, keď sa matka stáva babkou (starou matkou), keď jej dcéra porodí. Ak vychádzame z predpokladu, že by sa hypoteticky nemali zmeniť reprodukčné pomery (čiže čistá miera reprodukcie má byť rovná 1,000), potom zistená hodnota čistej miery reprodukcie na Slovensku za rok 2016 (0,71 dievčatka na jednu ženu) znamená už nezvratnú skutočnosť, že pri nezmenenej úrovni plodnosti a úmrtnosti žien u nás ubudne v priebehu jednej generácie takmer tretina potenciálnych matiek.

Čistá miera reprodukcie vyjadruje rast populácie. Ak je rovná 1, tak veľkosť populácie sa nemení. Ak je väčšia ako 1, populácia rastie. Ak je menšia ako 1, populácia sa znižuje. (VAŇO Boris; JURČOVÁ Danuša, MĚSZÁROŠ Ján (2003). Základy demografie).

Plodnosť a pôrodnosť na Slovensku

V roku 2016 sa narodilo matkám s trvalým pobytom na Slovensku 57 717 detí, z toho bolo 57 557 živonarodených. V porovnaní s rokom 2015 bol počet živonarodených detí vyšší o takmer 2-tisíc. Počet mŕtvonarodených je dlhodobo nízky (160 detí), na 1 000 narodených detí pripadajú 3 mŕtvonarodené deti. V posledných rokoch sa v zahraničí rodí matkám s trvalým pobytom na Slovensku 5- až 7-tisíc

detí ročne, avšak len necelých 40 % z nich je následne prihlásených na trvalý pobyt a započítaných do stavu obyvateľstva SR.

Úhrnná plodnosť je dlhodobá kritická

V roku 2016 dosiahla úhrnná plodnosť žien hodnotu 1,48 dieťaťa. Pod hranicou kritickej hodnoty (1,5) je úhrnná plodnosť žien v Slovenskej republike od roku 1996.

Pozvoľný rast pôrodnosti v ostatných rokoch sa síce prejavuje i rastom úhrnnej plodnosti, avšak napriek tomuto pozorovanému trendu rastu zostala úroveň úhrnnej plodnosti aj v roku 2016 výrazne pod zápornou hodnotou pre populáciu. Naposledy bola úhrnná plodnosť vyššia než udávaná hodnota pre zachovanie jednoduchej reprodukcie (2,1 dieťaťa) v roku 1988 a činila 2,15 dieťaťa na jednu ženu. Čistá miera reprodukcie vzrástla a dosiahla v roku 2016 hodnotu 0,71, čo znamená, že pri súčasnej úrovni plodnosti a úmrtnosti nie je reprodukcia obyvateľstva dostatočná. Len pre zachovanie nezmenených reprodukčných pomerov je potrebná čistá miera reprodukcie na úrovni 1,0 (dievčatka).

Priemerný vek prvoroďčiek dosiahol v roku 2016 úroveň 27,8 roka. Rovnako sa zvýšil aj priemerný vek rodičiek, na hodnotu takmer 30 rokov.

Plodnosť žien podľa veku zaznamenáva významné posuny. Kým do konca 90-tych rokov sa najviac detí narodilo matkám vo veku 20 – 24 rokov (24-tisíc), na začiatku sledovaného obdobia (2007 – 2016) bolo maximum vo vekovej skupine 25 – 29 rokov (19-tisíc) a aktuálne je maximum plodnosti až vo veku 30 – 34 rokov. V roku 2016 sa v tejto vekovej skupine narodilo takmer 18-tisíc detí. V poradí ďalšiu najpočetnejšiu skupinu tvoria matky vo veku 25 – 29 rokov s viac ako 17-tisícimi narodenými deťmi.

V roku 2016 pokračoval trend rastúcej mimomanželskej plodnosti. Kým v roku 2007 sa mimo manželstva narodilo takmer 16-tisíc detí, do roku 2016 ich absolútny počet vzrástol na viac ako 23-tisíc. Z hľadiska štruktúry ide za posledných 10 rokov o nárast vyšší ako 11 bodov, čo znamená, že v roku 2016 sa mimo manželstva narodilo až 40 % detí.

V roku 2016 sa najviac detí narodilo matkám s ukončeným vysokoškolským vzdelaním (39,1 %). Tieto matky dominujú u detí narodených v prvom a druhom poradí. Takmer tretinový podiel na živonarodených majú matky s ukončeným stredoškolským vzdelaním s maturitou (32,1 %). Pri vyšších poradiach živonarodených detí sú podiely vyššie u matiek s nižším vzdelaním. U detí narodených v piatom a vyššom poradí jednoznačne dominujú matky so základným vzdelaním.

V našej mladej 25 ročnej Slovenskej republike sa práve tí mladí ľudia, ktorí sa pred 25. rokmi narodili, stávajú otcami a matkami. Želáme si, aby zabránili vymieraniu slovenského obyvateľstva, aby nachádzali istotu a oporu v pevnom sviatostnom manželskom zväzku, v ktorom sú ochotní prijať viac ako dve deti, veď dieťa je krásny Boží dar.

Anna Jurovčíková

ŠTATISTICKÉ ÚDAJE ZA ROK 2017

• **Pokrstených bolo 21 detí**, z toho 11 chlapcov a 10 dievčat. Z Lošonca boli pokrstené 3 deti.

Sviatosť manželstva si vyslúžilo 7 párov. V Lošonci sa zosobášil 1 pár.

Na prvom svätom prijímaní bolo 17 detí. Z Lošonca boli na 1. Sv. prijímaní 4 deti.

• **Pochovali sme 27 ľudí**, z toho 14 mužov a 13 žien. Zaopatrených bolo 20 ľudí a nezaopatrených bolo 7. Z Lošonca zomrelo 10 ľudí.

PRIPRAVUJEME

12. 1. 2018 – Stretnutie s birmovancami v kostole

19. 1. 2018 – Sv. omša za účasti detí

ČO NOVÉ V LOŠONCI

Pri príležitosti sviatku sv. Mikuláša radosť detí boli nefalšovaná. Aj my dospelí sme mali radosť, najmä z množstva detí., ktoré vyplnili priestor okolo kňaza. Ich úsmevy „nakazili“ nás všetkých dospelých, ba aj pán farár stratil prísny pohľad a v jeho tvári sa odzrkadľovala radosť a úsmevy detí.

MALOKARPATSKÝ BETLEHEM

Ani tento rok nechýbal Malokarpatský Betlehem v našom farskom chráme. Na jeho autora, pána Stanislava Štibraného, ktorý pred dvoma rokmi odišiel do večnosti, s láskou a úctou spomínajú vďační Hornoořeňanskí veriaci.

ÚMYSLY APOŠTOLÁTU MODLITBY - JANUÁR 2018

Evanjelizačný: Za kresťanov a ostatné menšinové náboženstvá v ázijských krajinách, aby mohli prežívať svoju vieru v plnej slobode.

Úmysel KBS: Nech nás krst Krista Pána naplní úsilím prežívať krst v každodennom živote.

DO BOŽEJ RODINY PRIBUDLI

Michal Čider, Chorv. Grob /Čierna Voda/

OPUSTILI NÁS

Emília Krupanská, 81-ročná, Hor. Orešany

PRÍBEH NA POTEŠENIE DUŠE

Dôsledky krízy tvrdo postihli jednu rodinku. Všetkým sa ťažšie dýchalo. Otec bol odkázaný na podporu v nezamestnanosti a s mamou celé dni rozmýšľali, ako vyjsť s peniazmi. Večer pri stole vládlo rozpačité ticho. Nikto nemal chuť na debatu. Zrazu mama zatlieskala, aby pritiahla pozornosť. „Všetci vstaňte a poďte so mnou von!“ Zarazení členovia rodiny nasledovali mamu do malej záhradky. „Pozrite sa na oblohu!“ prikázala. Rodičia aj deti sa pozreli smerom hore. Obrovskú klenbu z čierneho zamatu zdobili živé, trblietavé hviezdy. Ako tak na ne hľadeli, priam sa ich zmocňoval závrat. Akoby ich ten žiarivý roj nasával do ohromného víru. Cítili sa celkom maličkí. Pritúlili sa jeden k druhému a objali sa. Tento neuveriteľný pohľad si ich podmanil a povzbudil ich – všetko bolo také veľké, bezhraničné, nadčasové. Otvoril ich mysle a srdcia, dodal im novú nádej. Vyzeralo to ako veľká reklama nádeje. „Hviezdy vidno v noci,“ jednoducho povedala mama.

Učiteľka ukázala deťom obrázok a s úsmevom sa opýtala:

„Z čoho sa skladajú hviezdy?“

„Zo svetla“, sebaisto odpovedal Andrej, hoci ani nerozumel, čo hovorí. „A prečo?“ zisťovala nadšená učiteľka. „Lebo Zem je plná tmy“, znela odpoveď.

„ROZVÁŽNA MLČANLIVOSŤ
JE VŽDY LEPŠIA AKO
BEZCITNÁ PRAVDA. AJ
MLČANIE JE OD BOHA.“

SV. FRANTIŠEK SALESKÝ

„PF“ 2018

POŽEHNANÝ A ŠTASTNÝ NOVÝ ROK, PREŽÍVANÝ
V DOBROM ZDRAVÍ, V ŽIVEJ VIERE, V POKOJI A LÁSKE
ZO SRDCA VŠETKÝM ČITATEĽOM MALOKARPATSKÉHO
POSLA ŽELÁ OTEC MILAN ČERVEŇANSKÝ, DUCHOVNÝ
SPRÁVCA FARNOSTI

Farský mesačník Malokarpatský posol vydáva Rímskokatolícka cirkev farnosť Horné Orešany ako regionálny mesačník pre špecifické skupiny čitateľov so zameraním Cirkve a náboženstvo. Nepredajné. Šéfredaktor: Mgr. Milan Červeňanský, farár, assessor. Grafická úprava: Ing. Marek Boháček, www.bohacek.sk. Registračné číslo Ministerstva kultúry SR, EV 5305/15. IČO vydavateľa: 35 594 331, sídlo vydavateľa: Horné Orešany 759, 919 03 Horné Orešany, ISSN 2453-7225.